

Валерій ДАРАГАН,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

При розгляді питання правового забезпечення протидії організованим злочинності в Україні ключове значення набуває саме дослідження нормативно-правової бази. Наразі нормативне забезпечення протидії організованим злочинності включає ряд законів та нормативно-правових актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів, судової системи та інших державних органів, які займаються боротьбою з організованою злочинністю.

Доцільно виділити такі основні нормативно-правові акти, які регулюють протидію організованим злочинності в Україні:

1. Кримінальний кодекс України – цей кодекс встановлює кримінальну відповідальність за організовану злочинність та інші злочини;
2. Кримінальний процесуальний кодекс України – цей кодекс визначає процедури розслідування злочинів, включаючи організовану злочинність;
3. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»;
4. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»;
5. Закон України «Про Національну поліцію»;
6. Закон України «Про Службу безпеки України»;
7. Закон України «Про прокуратуру України»;
8. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України»;
9. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України».

Дані нормативно-правові акти є нормативною базою, котра покликана регламентувати та забезпечувати ефективну протидію організованим злочинності в Україні. Звісно, це далеко не весь перелік законодавчих актів, направлених на врегулювання питань протидії організованим злочинності, адже така протидія здійснюється на підставі значної кількості законів та міжнародних нормативно-правових актів, які регулюють питання протидії кримінальним правопорушенням у цілому. Вище визначені нормативно-правові акти мають окремі норми прямо направлені на регулювання протидії організованим

злочинності.

Аналіз положень Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [1] дозволяє дійти до висновку, що до суб'єктів, які наділені відповідними правоохоронними функціями та які безпосередньо приймають участь у протидії організованій злочинності на сьогоднішній день можна віднести державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, зокрема:

- Національна поліція України;
- Національне антикорупційне бюро України;
- Бюро економічної безпеки;
- Служба безпеки України.

Інші суб'єкти приймають опосередковану участь у протидії організованій злочинності.

Аналіз законодавства, яке безпосередньо регулює питання діяльності вказаних правоохоронних органів України показало, що спеціальні закони, які регулюють питання діяльності вказаних правоохоронних органів не передбачають відповідних функцій боротьби з організованою злочинністю. Зокрема, у Законі України «Про Службу безпеки України» не передбачає відповідні обов'язки щодо боротьби з організованою злочинністю. Так само, відповідні обов'язки не передбачені і у Законах України «Про Національну поліцію», «Про Національне антикорупційне бюро України» та «Про Бюро економічної безпеки України».

Таким чином виникає питання, які ж функції та обов'язки щодо боротьби з організованою злочинністю виконують вказані правоохоронні органи?

Аналіз законодавства, яке безпосередньо регулює питання діяльності інших правоохоронних органів України показав, що незважаючи на те, що Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» до переліку суб'єктів, які безпосередньо приймають участь у протидії організованій злочинності не включено Державне бюро розслідувань України, відповідно до Закону України «Про Державне бюро розслідувань України» до його повноважень входить здійснення інформаційно-аналітичних заходів щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань, вжиття заходів до їх усунення [2].

Певні функції щодо боротьби з організованою злочинністю передбачені й у Законі України «Про Державну прикордонну службу України». Наразі однією із основних функцій Державної прикордонної служби України є участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів [3].

Зокрема, вказаний правоохоронний орган наділений низкою прав

безпосередньо направлених на боротьбі з організованою злочинністю, зокрема:

– відповідно до законів та інших нормативно-правових актів виключно в інтересах кримінального судочинства, міжнародного співробітництва в боротьбі з організованою злочинністю, а також з метою забезпечення національної безпеки України здійснювати контрольований (під оперативним контролем) пропуск через державний кордон України осіб у пунктах пропуску або поза ними. Рішення на такий пропуск приймає Голова Державної прикордонної служби України;

– створювати і використовувати в інтересах розвідки, контррозвідувального забезпечення охорони державного кордону України, оперативно-розшукової діяльності, участі у боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції інформаційні системи, у тому числі банки даних щодо осіб, які перетнули державний кордон України, осіб, які вчинили правопорушення, протидію яким віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежується право виїзду з України, недійсних, викрадених і втрачених документів на право виїзду за кордон та в інших випадках, передбачених законами України.

Враховуючи вище викладене вважаємо за доцільне доповнити ч. 2 ст. 5 Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» п. «и» та «і» у такій редакції:

«и) Державне бюро розслідувань України;

і) Державна прикордонна службу України.».

Зокрема, доцільно внести відповідні зміни щодо функцій боротьби з організованою злочинністю у Закони України «Про Службу безпеки України», «Про Національну поліцію», «Про Національне антикорупційне бюро України» та «Про Бюро економічної безпеки України».

Список бібліографічних посилань:

1. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ
2. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 року № 3855-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. ст. 93 (зі змінами та доповненнями).
3. Про Державне бюро розслідувань України: Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 6. ст. 55 (зі змінами та доповненнями).
4. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 27. ст. 208 (зі змінами та доповненнями).